

АНАЛІЗ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ФОНДОВОГО РИНКУ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ РЕГІОНІ ТА УКРАЇНІ

©2019 КАПЕЛЮШНА Т. В.

УДК 336.76:339.727(06.51.67)
JEL: G19; O16

Капелюшна Т. В. Аналіз та тенденції розвитку фондового ринку в Європейському регіоні та Україні

Метою статті є аналіз та виявлення тенденцій розвитку фондового ринку для його ефективної глобальної розбудови в Україні та в Європейському регіоні. Стаття присвячена питанням розбудови ефективного фондового ринку, який легко імплементуватиметься в європейський простір фінансового ринку. Розглянуто рушії формування фондового ринку в сучасному його розумінні за рахунок наукових відкриттів та розвитку технологій. Наведено періодизацію та вплив технологічних, інституційних змін на становлення фондового ринку, а також обумовлені ними шляхи вирішення для його подальшого ефективного розвитку. Надано характеристики міжнародним фондовим ринкам, окремо виділено європейський ринок та нормативні зміни з введенням Markets in Financial Instruments Directive, що сприяє конкурентному середовищу та зниженню витрат на проведення операцій з цінними паперами. Окреслено можливі варіанти узгодженості та відповідності українського та європейського законодавств щодо руху капіталів та функціонування фінансових ринків. Проаналізовано обсяги біржових контрактів з цінними паперами в Європейському регіоні та Україні. Надано пропозиції щодо подальшої ефективної розбудови та інтернаціоналізації фондового ринку в Україні.

Ключові слова: фондовий ринок, фінансовий ринок, інтегрування, біржові контракти, рух капіталів.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-12-290-296>

Табл.: 2. **Бібл.:** 12.

Капелюшна Тетяна Вікторівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, Державний університет телекомунікацій (вул. Солом'янська, 7, Київ, 03110, Україна)

E-mail: e-skr@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7490-6751>

УДК 336.76:339.727(06.51.67)
JEL: G19; O16

UDC 336.76:339.727(06.51.67)
JEL: G19; O16

Капелюшная Т. В. Анализ и тенденции развития фондового рынка в Европейском регионе и Украине

Целью статьи является анализ и выявление тенденций развития фондового рынка для его эффективной глобальной организации в Украине и в Европейском регионе. Статья посвящена вопросам развития эффективного фондового рынка, который легко будет имплементироваться в европейское пространство. Рассмотрены рычаги формирования фондового рынка в современном его понимании за счет научных открытий и развития технологий. Приведена периодизация, выявлены технологические, институциональные изменения и их влияние на становление фондового рынка, а также обусловленные ими пути решения для его дальнейшего эффективного развития. Охарактеризованы международные фондовые рынки, отдельно выделен европейский рынок и нормативные изменения с введением Markets in Financial Instruments Directive, которая способствует конкурентной среде и снижению затрат на проведение операций с ценными бумагами. Определены возможные варианты согласованности и соответствия украинского и европейского законодательства по движению капиталов и функционированию финансовых рынков. Проанализированы объемы биржевых контрактов с ценными бумагами в Европейском регионе и Украине. Приведены предложения для дальнейшего эффективного развития и интернационализации фондового рынка в Украине.

Ключевые слова: фондовый рынок, финансовый рынок, интегрирование, биржевые контракты, движение капиталов.

Табл.: 2. **Библ.:** 12.

Капелюшная Татьяна Викторовна – кандидат экономических наук, доцент кафедры предпринимательства, торговли и биржевой деятельности, Государственный университет телекоммуникаций (ул. Соломенская, 7, Киев, 03110, Украина)

E-mail: e-skr@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7490-6751>

Kapeliusha T. V. Analysis and Development Tendencies of the Stock Market in the European Region and Ukraine

The article is aimed at analyzing and identifying development tendencies in the stock market for its efficient global organization in Ukraine and the European Region. The article is concerned with the issues of development of an efficient stock market, which will easily be implemented in the European space. The levers of formation of the stock market in its modern understanding at the expense of scientific discoveries and technology development are considered. A periodization has been provided; technological, institutional changes and their influence on formation of the stock market, as well as the solutions they have developed for its further efficient development, have been identified. International stock markets are characterized, the European market and regulatory changes are allocated with introduction of the Markets in Financial Instruments Directive, which promotes a competitive environment and costs reduction when operating with securities. Possible options for coherence and compliance with both Ukrainian and European legislation on the capitals movement and the functioning of financial markets have been defined. The volumes of exchange contracts with securities in the European Region and Ukraine have been analyzed. Proposals for further efficient development and internationalization of the stock market in Ukraine have been presented.

Keywords: stock market, financial market, integration, exchange contracts, capitals movement.

Tabl.: 2. **Bibl.:** 12.

Kapeliusha Tetiana V. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Entrepreneurship, Trade and Stock Exchange, State University of Telecommunications (7 Solomianska Str., Kyiv, 03110, Ukraine)

E-mail: e-skr@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7490-6751>

На сьогодні фондові ринки є не просто зустрічним місцем для купівлі-продажу акцій, але й основою розвитку економіки, служать пунктом перерозподілу та руху фінансових ресурсів до організацій, які планують розширювати виробництво, розвиватися, тобто є ключовою ланкою в ланцюжку фінансування – інвестиційний проект.

Фондовий ринок є досить специфічним, значно відрізняється від ринку товарів та послуг, на ньому представлений фінансовий продукт, який є високоінтелектуальним і високотехнологічним. Такий продукт є доволі складним, оскільки його вартість залежить від вартості базового активу та дії мікро- та макрооточення.

Інтегрування та поширення взаємозв'язків України з іншими державами, глобалізаційні та інтернаціоналізаційні процеси актуалізують важливість формування єдиного світового ринку та його складової – міжнародного фінансового ринку, на якому значна роль у формуванні інвестиційного клімату належить фондовому ринку, де відбувається рух грошових потоків у формі інвестиційних цінних паперів. Полеміка щодо даних питань ведеться в колі таких науковців, як: І. Шпак, О. Гострик [2], Р. Доббс, М. Годхарт [7], Дж. Сорос [8], Д. Лук'яненко, А. Поручник, Я. Столярчук, А. Колот [9], О. Мозговий, О. Субочев [10]. Дискурс вітчизняних і зарубіжних економістів стосовно тенденцій фінансових ринків та пришвидшення руху капіталів, інституційних змін, з урахуванням прийняття нашою країною європейського вектору розвитку, потребує подальшого розгляду та дослідження. Посилюється актуальність даного питання і в контексті ролі фондових бірж як центральної ланки концентрації капіталу та міжнародного руху капіталу від пропонуєчої до запитуєчої сторони.

Метою статті є аналіз та вияв тенденцій розвитку фондового ринку в Україні та в Європейському регіоні для його ефективної глобальної розбудови.

Правильно організований фондовий ринок, з урахуванням сучасних світових тенденцій щодо його формування та нормативно-правового регулювання, є важливою інтернаціональною фінансовою структурою.

Зростання обсягів міжнародного руху капіталу під впливом фінансової глобалізації безпосередньо впливає й на функціонування біржового механізму. Цінні папери є альтернативним напрямом інвестування на рівні з традиційними банківськими депозитами, дорогоцінними металами та нерухомістю.

Фондовий ринок є значущим не лише в економічній сфері, а й у соціальній, політичній. В економічній сфері відбувається: перенаправлення вільних коштів домогосподарств у фінансові інструменти; перерозподіл ресурсів між економічними суб'єктами; створення робочих місць у результаті спрямування коштів у перспективні галузі. У політичній сфері розвиток фондового ринку посилює позиції та покращує

імідж країни на світовому рівні, пожвавляє приплив інвестицій у країну. Фінансова глобалізація ініціює активне та швидке переміщення постійно зростаючих обсягів міжнародного капіталу, тому важливо, щоб Україна правильно сформувала свій імідж і зайняла чільне місце у функціонуючому світовому біржовому механізмі.

Фондовий ринок є частиною фінансового ринку, останній за часовою ознакою поєднує в собі ринок грошей (короткострокові цінні папери й боргові інструменти) та ринок капіталів (власного та позикового). Мобілізація, розподіл і перерозподіл ресурсів відбувається саме на ринку капіталів, який включає фондовий ринок і ринок банківських позичок, і від того, яким чином держава регулює їх діяльність, залежатиме ступінь трансформації інвестиційного капіталу.

За Законом України (ст. 2) «Про цінні папери та фондовий ринок» [1], фондовий ринок (ринок цінних паперів) визначається як сукупність учасників фондового ринку та правовідносин між ними щодо розміщення, обігу та обліку цінних паперів і похідних (деривативів).

Звісно, значну роль у становленні фондового ринку відіграє їх поява. Головним рушієм до формування фондового ринку в сучасному його розумінні були наукові відкриття та розвиток технологій. Стрімкий розвиток останніх відбувався в другій половині XIX – першій половині XX ст. (друга промислова революція), а саме: із винайденням електрики, телеграфу та телефону пришвидшилася взаємодія між суб'єктами банківської системи. Крім того, поява засобів зв'язку сприяла мережевому сполученню ринків та фінансових центрів наземними, підводними лініями зв'язку, завдяки чому одночасно розміщувалися замовлення, передавалися запити та заявки порівняно з денним чи декількагодинним проміжком часу, як було до їх використання [11]. Технології обумовили швидкий обіг та обмін цінними паперами, які активно поширювали, використовувалися й існували у формі міжнародних грошей, сприяли економічному розвитку у світі за рахунок швидкого забезпечення (через фінансові ринки) необхідним капіталом тих секторів економіки, в яких виникав їх брак.

Епоха стрімкого розвитку фінансового ринку, його світового поширення та інтегрованості, мінімального втручання інституцій закінчилася на початку XIX ст. У повоєнні роки налагодження міжнародних фінансових відносин, відновлення фондового ринку в глобальному вимірі вбачалося в контролі та втручанні з боку держави та міжнародних інституцій, якими заборонялася купівля іноземних цінних паперів та обмежувалася діяльність фондових ринків. Такий підхід щодо відновлення фондового ринку врешті-решт не виправдав себе.

Фондовий ринок вимагав змін для свого ефективного функціонування, які відбулися й були обумовлені:

- ✦ скасуванням фіксованих ставок комісійної винагороди брокерів,
- ✦ посиленням конкуренції між учасниками ринку;
- ✦ споявою опціонів на ф'ючерси, які дозволяли регулювати рівень ризику та вартість премії за право користування ф'ючерс-контрактом;
- ✦ створенням електронної мережі для здійснення торгів NASDAQ у США;
- ✦ запровадженням електронної торговельної системи IMTS (*International Manufacturing Technology Show*) на Нью-Йоркській біржі;
- ✦ дозволом на здійснення котирування професійними учасниками ринку.

На території України перша біржа з'явилася у 1869 р. у Києві, 1876 р. – у Харкові, 1885 р. – у Миколаєві. Того часу на біржах проводились операції з державними цінними паперами, векселями, облигаціями підприємств, дорогоцінними металами, але в 1930 р. вони припинили своє існування через командно-адміністративну систему. Після проголошення незалежності, 29 жовтня 1991 р. було зареєстровано першу Українську фондову біржу, а з її появою розпочалося відновлення національного ринку цінних паперів.

Формуючи план-стратегію розвитку ринку, треба брати до уваги досвід передових фондових ринків. Функціонування та розвиток міжнародних фондових ринків характеризується таким чином: Великобританія має ґрунтовну нормативно-правову базу функціонування ринку, ринок цінних паперів США – найбільший (його частка складає близько 40% ринку цінних паперів), на японських фондових біржах активно проводяться торгівля деривативами, а французький ринок цінних паперів – першим розпочав своє існування [2]. Ступінь довіри до кожного із них – високий, а працюють вони надійно, ефективно, злагоджено, оперативно, відповідно до норм законодавства.

Останнім часом виникли ґрунтовні зміни на ринку акцій в Європейському регіоні завдяки технологічному розвитку, появі нових гравців та нормативним змінам (MiFID I, II – *Markets in Financial Instruments Directive*) [12]. Введення Директиви MiFID I, яка відкрила конкуренцію торгівлі акціями, знизила торговельні витрати на OTC (Over The Counter) – позабіржовому ринку. На ринку OTC, крім сторін купівлі-продажу, діють ще й особи, які забезпечують виконання угоди без виходу на ринок, що не дає змінюватися ціні в тому чи іншому напрямку.

MiFID II, прийнятий у 2018 р., пролонгує тенденцію посилення конкуренції торгівлі акціями, робить її більш прозорою в діях та ціноутворенні на фінансових ринках. У цілому, друга директива має стимулювати взаємодію між учасниками на офіційних ринках шляхом економічного аналізу:

- ✦ ціноутворення;
- ✦ впливу законодавчих змін на структуру торгівлі;
- ✦ ланцюга утворення вартості послуг з організації торгівлі.

Торгівля на офіційних ринках дозволить формуватися ціні справедливо й ефективно, сприятиме зниженню вартості капіталів для підприємств Європейського регіону, а більш точне формування ціни через діяльність бірж приведе до:

- ✦ функціонування більш ефективних ринків (тоді поточна вартість активу найкраще оцінюватиме майбутню вартість станом на сьогодні та буде скоригована на ризик норми прибутку);
- ✦ функціонування справедливих ринків (вияв та утримання невідповідної торгівлі);
- ✦ зниження вартості капіталу для бізнесу (компанії залучають додаткові засоби для розширення виробництва, створення робочих місць);
- ✦ розвитку нових продуктів та бізнес-моделей (конкуренція та більш широкий вибір для торгівлі через нові продукти та бізнес);
- ✦ ширшого використання індустрії фінансів.

Тобто, прийняття директиви обумовлене необхідністю організації єдиного європейського ринку фінансових послуг і формування конкурентного середовища. Одночасно із традиційними біржами починають працювати електронні позабіржові торговельні системи – MTF (*Multilateral Trading Facilities*).

Поглиблення інтеграційних процесів у нашій країні потребує узгодженості, відповідності законодавства, яке є елементом реалізації «*acquis communautaire*» (сукупність взаємних прав та обов'язків, обов'язкових для всіх держав – членів ЄС), яким передбачається, що для успішної інтеграції в ЄС держави-кандидати повинні перенести *acquis* у національне законодавство та імплементувати його з моменту набуття повного членства в ЄС [1; 5].

Значна частина положень щодо зближення законодавства представлена близько у 40 додатках і передбачає зміни та зближення законодавства саме на ринку фінансових послуг та капіталу. Уніфікуватиметься й використання платформ для ведення операцій на фондовому ринку. Зокрема, наприкінці минулого року впроваджено нову, сучасна ІТ-платформу DEPEND Q [6], що забезпечить кращий захист даних власників цінних паперів, вони не зможуть бути викривлені чи втрачені з причини зламу системи чи через поширення вірусу. Крім того, DEPEND Q дозволить значно автоматизувати функціонал, який стосується обліку цінних паперів та кардинально підвищити якість послуг для власників цінних паперів. Найголовніше те, що нова ІТ-платформа забезпечить повноцінну технологічну інтеграцію України у світову облікову систему цінних паперів, суттєво підвищить

можливості залучення іноземних і вітчизняних інвестицій у цінні папери [6].

Динамічна інтернаціоналізація бірж приводить, з одного боку, до зростання конкуренції на глобальному фінансовому ринку, а з іншого – активізує інноваційну діяльність шляхом залучення вільних капіталів у сфери, які їх потребують, що поглиблює світогосподарські зв'язки.

На сьогодні фондовий ринок характеризується, перш за все, обсягами біржових контрактів з цінними паперами (табл. 1) [12; 13]. В Європейському регіоні загальний обсяг обороту акцій склав 5860961,9 млн євро. Найбільший обсяг біржових контрактів Лондонської фондової біржі – 1174960,5 млн євро, яка є найбільшою за кількістю учасників та входить у трійку найбільших торговельних майданчиків у світі (після Нью-Йоркської та Токійської). Торгівля ведеться на таких основних ринках:

- ✦ *Premium Listed Main Market (PLM)* – компанії з найбільшою капіталізацією;
- ✦ *Alternative Investment Market (AIM)* – мала капіталізація;
- ✦ *Professional Securities Market (PSM)* – ринок боргових паперів і депозитарних розписок;
- ✦ *Specialist Fund Market (SFM)* – ринок для інституційних інвесторів.

London Stock Exchange Group розміщує близько половини акцій всіх компаній світу – 600, серед них є українські акції «Миронівського хлібпродукту», «Ferrexpo» (виробник залізної руди), «AVANGARDCO IPL» (одна з найбільших агропромислових компаній України, що спеціалізується на виробництві яєць і сухих яєчних продуктів).

Обсяг біржових контрактів за результатами торгів на організованому ринку в період із січня до серпня 2019 р. (табл. 2) [3; 4] в Україні склав 205,75 млрд грн.

Найбільший обсяг біржових контрактів продемонструвала «Перспектива» (125167,63 млн грн). Але, в противагу європейським біржам, найбільший обсяг припав на операції з державними облігаціями України (197 млрд грн) – 96% від загального обсягу угод, що свідчить про слабкий розвиток фондового ринку в країні та інвестиційну непривабливість галузей.

Така ситуація пояснюється тим, що фондовий ринок нашої країни є ненадійним майданчиком, де не досить професійно та чітко сформовано правила функціонування її суб'єктів, неправильно складено дві третини звітів, що свідчить про недостатню обізнаність та компетентність учасників фінансового ринку. Тому важко визначити ступінь надійності учасника ринку та, за поданою інформацією, обґрунтувати вибір того чи іншого партнера, оскільки дані можуть бути недостовірними. До того ж, не використовуються сучасні техніка та технології, невміло визначаються алгоритми обробки даних з подальшим їх

аналізом для прийняття рішень щодо укладання угод на фондовому ринку.

Водночас фондовий ринок України має великий потенціал для розвитку, може формуватися, ефективно функціонувати, завоювати високий ступінь довіри, відповідати вимогам та умовам сучасності. Такий ринок буде існувати в разі:

- ✦ перейняття досвіду передових і зрілих фондових ринків країн світу з високим ступенем довіри до них з боку їх учасників;
- ✦ удосконалення та уніфікації законодавства у фінансовій сфері;
- ✦ зміни системи оподаткування, що стимулюватиме інвестування;
- ✦ використання цифрових технологій для залучення клієнтів зі всього світу.

Останні відіграли важливу роль у становленні Лондонської фондової біржі, яка стала третьою за рівнем дохідності у світі саме завдяки використанню технологій. Лондонська біржа більше 30 років тому почала вести торгівлю через комп'ютер, не використовуючи укладання угод особисто та фізично присутніми учасниками.

На сьогоднішній день, використовуючи швидкісні комп'ютери, технології, програми, які слідує визначеним інструкціям, трейдери мають змогу укласти угоди за наносекунди та забезпечувати надійність інвестицій. Крім того, учасниками ринку стають і дрібні трейдери, оскільки пришвидшення та комп'ютерна обробка даних дозволяють одночасно проводити мільйони операцій, тому стає не важливим, який рахунок у торговця фондової біржі. Поширюються мікроконтракти з невеликими плечима торгів та контрольованими ризиками. Поширення набувають контракти з 1/10 частиною актів, які не включають плату за управління та диверсифікацію портфелем. Нижча вартість даних контрактів надає змогу продаватися на ринках, які раніше були недоступними та дорогими для ведення торгівлі на них, таким чином також можна розподілити витрати та хеджувати ризики.

ВИСНОВКИ

Отже, в Україні має розбудовуватися фондовий ринок, в якому чільна увага приділятиметься розвитку техніки та технологій, що надасть змогу виконувати реєстрацію замовлення за допомогою комп'ютерних систем і програм, швидше обробляти інформацію, уникати помилок завдяки відсутності обробки деяких транзакцій людьми, провадити високочастотний трейдинг, тобто здійснювати торгівлю впродовж декількох секунд або наносекунд, виходити на ринок трейдерам з невеликими рахунками. Інвестиційні операції на фондовому ринку, розвиток фондового ринку є індикатором добробуту економіки країни, в якому важливу роль відіграють саме технології. Слід зазначити, що реалізація розбудови

Обсяг біржових контрактів з цінними паперами в Європейському регіоні за січень – серпень 2019 р.

Оператор ринку	Оборот, млн євро										
	Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень	Червень	Липень	Серпень	Січень – серпень		
Athens Stock Exchange	685,5	770,1	858,6	962,6	1 850,6	1 497,9	1 533,6	1 277,2	9 436,1		
BME	38143,1	31330,3	33365,0	48177,7	38781,1	40220,3	38742,0	2331,8	296091,30		
Boerse Stuttgart	1083,8	1226,9	1335,7	1559,9	1544,8	1041,1	1425,7	1350,8	10 568,70		
Bucharest Stock Exchange	172,5	174,6	153,6	97,8	184,8	200,9	171,9	151,9	1308		
Budapest Stock Exchange	727,7	609,6	879,2	490,4	799,7	539,1	652,8	609,2	5307,7		
Bulgarian Stock Exchange	16,6	11,7	20,0	7,8	11,0	6,1	5,2	17,7	96,1		
Cboe Europe Equities	173836,4	163216,4	166026,6	150360,2	159348,5	133697,5	129 813,7	125664,7	1 201 964		
CEESEG - Prague	411,0	345,6	400,0	398,1	405,9	303,5	285,7	352,2	2902		
CEESEG - Vienna	2693,0	2311,0	2998,1	2340,0	2844,7	2628,3	2454,7	2591,6	20861,4		
Cyprus Stock Exchange	4,0	3,8	6,2	4,7	6,3	3,9	5,2	3,2	37,3		
Deutsche Börse	110023,3	105057,1	117424,4	109506,2	132268,9	103434,0	111991,8	113490,3	903195,9		
Equiduct	3176,2	3219,0	3246,8	3068,9	3068,9	2535,6	3068,8	2 873,9	24258,1		
Euronext	136726,0	134756,0	148776,0	135524,0	149117,0	138588,0	141285,0	145321,0	1 130 093		
Ljubljana Stock Exchange	16,76	21,01	27,6	17,0	26,4	27,5	22,96	21,7	141,21		
London Stock Exchange Group	145785,0	139145,0	157259,8	138392,9	155216,2	143407,5	151218,2	144535,9	1 174 960,5		
Luxembourg Stock Exchange	3,7	2,9	3,7	3,6	2,9	2,9	3,2	2,1	25		
Malta Stock Exchange	7,5	13,1	8,2	8,4	7,8	5,7	9,7	6,1	66,5		
Nasdaq Nordics & Baltics	55 589,5	56839,6	55658,9	54258,2	53651,3	49415,3	53841,1	51751,4	431005,3		
Oslo Børs	9002,8	8194,0	8503,6	8081,6	9882,0	8601,2	8412,2	7876,4	68553,8		
SIX Swiss Exchange	65859,6	58162,5	67846,5	68877,5	65833,3	59605,1	83292,6	79911,1	549388,2		
Warsaw Stock Exchange	4664,2	3567,8	3765,8	3219,9	3897,2	3755,6	3929,4	3759,4	30559,3		
Zagreb Stock Exchange	13,0	12,2	19,8	16,4	27,1	19,0	19,3	15,7	142,5		
Усього	748624,4	708990,1	768584,1	725373,8	778776,40	689536,00	732161,80	708915,30	5860961,9		

Обсяг біржових контрактів з цінними паперами протягом січня – серпня 2019 р., млн грн

Оператор ринку	Оборот млн грн									
	Організатор торгівлі	Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень	Червень	Липень	Серпень	Січень – серпень
ПФТС		14224,52	10403,56	9139,01	8770,44	7185,62	6371,32	12960,03	8711,26	77 765,76
Перспектива		12353,82	13996,86	15975,95	18259,39	17670,46	13187,56	22033,30	11690,29	125167,63
УБ		2,60	2,28	243,31	15,12	213,07	466,80	1 811,06	58,13	2812,37
УМВБ		0,00	0,00	0,54	0,56	0,55	0,48	0,62	0,56	3,31
Іннекс		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
УФБ		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Усього		26580,94	24402,70	25358,81	27045,51	25069,70	20026,16	36805,01	20460,24	205749,07

ефективно функціонуючого фондового ринку неможлива і без узгодженості, відповідності законодавства на інтернаціональному рівні з уніфікацією та використанням платформ для ведення операцій на фондовому ринку. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 01.01.2019 р. № 3480-IV-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>

2. Шпак І. В., Гострик О. М. Аналіз та порівняльна характеристика ринку цінних паперів провідних країн світу. *Інформаційні технології в економіці і управлінні*. 2019. Вип. 1. С. 24–29.

3. Річний звіт НКЦПФР. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/Richnyi-zvit-NKTS-PFR-2017.pdf>

4. Річний звіт НКЦПФР. URL: https://www.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2019/08/zvit_2018.pdf

5. Петров Р. А. Транспозиція «acquis» Європейського Союзу у правовій системі третіх країн: монографія. Київ: Істина, 2012. 384 с.

6. Україна перейшла на нову сучасну ІТ-платформу обліку цінних паперів ІТ-платформа DEPEND Q / Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/2019/09/30/ukrana-pereyshla-na-novu-sutchasnu-it-platformu-obliku-tsnnih-paperv-depend-q/>

7. Dobbs R., Goedhart M. H. Why cross-listing doesn't create value. November 2008. URL: <https://www.mckinsey.com/business-functions/strategy-and-corporate-finance/our-insights/why-cross-listing-shares-doesnt-create-value>

8. Сорос Дж. Новая парадигма финансовых рынков. М.: Манн, Иванов и Фербер, 2010. 292 с.

9. Глобальное экономическое развитие: тенденции, асимметрии, регулирование: монография / Д. Лукьяненко, А. Колот, Я. Столярчук и др. Киев: КНЕУ, 2013. 466 с.

10. Мозговий О. М., Субочев О. В. Міжнародні фінансові центри в умовах фінансової глобалізації: монографія. Київ: КНЕУ, 2014. 298 с.

11. Смарт-промисловість в епоху цифрової економіки: перспективи, напрямки та механізми розвитку: моно-

графія / В. П. Вишневецький, О. В. Вієцька, О. М. Гаркушенко та ін. Київ, 2018. 192 с.

12. MIFID II. URL: <https://www.esma.europa.eu/policy-rules/mifid-ii-and-mifir>

13. European Exchange Report FESE Economics and Statistics Committee (ESC). 2018. URL: <https://fese.eu/app/uploads/2019/07/FESE-European-Exchange-Report-2018.pdf>

REFERENCES

Dobbs, R., and Goedhart, M. H. "Why cross-listing doesn't create value". November 2008. <https://www.mckinsey.com/business-functions/strategy-and-corporate-finance/our-insights/why-cross-listing-shares-doesnt-create-value>

"European Exchange Report FESE Economics and Statistics Committee (ESC). 2018". <https://fese.eu/app/uploads/2019/07/FESE-European-Exchange-Report-2018.pdf>

[Legal Act of Ukraine] (2019). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>

Lukyanenko, D. et al. *Globalnoye ekonomicheskoye razvitiye: tendentsii, asimmetrii, regulirovaniye* [Global Economic Development: Trends, Asymmetries, Regulation]. Kyiv: KNEU, 2013.

Mozhovyi, O. M., and Subochev, O. V. *Mizhnarodni finansovi tsenry v umovakh finansovoi hlobalizatsii* [International Financial Centers in the Context of Financial Globalization]. Kyiv: KNEU, 2014.

MIFID II. <https://www.esma.europa.eu/policy-rules/mifid-ii-and-mifir>

Petrov, R. A. *Transpozysiiya «acquis» Yevropeiskoho Soiuzu u pravovi systemy tretikh krain* [Transposition of the EU Acquis Into Third Country Legal Systems]. Kyiv: Istyna, 2012.

"Richnyi zvit NKTSPFR" [SSMCS Annual Report]. https://www.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2019/08/zvit_2018.pdf

Shpak, I. V., and Hostryk, O. M. "Analiz ta porivnialna kharakterystyka rynku tsinnikh paperv providnykh krain svi-tu" [Analysis and Comparative Characteristics of the Securities Market of the Leading Countries of the World]. *Informatsiini tekhnologii v ekonomitsi i upravlinni*, no. 1 (2019): 24-29.

Soros, Dzh. *Novaya paradigma finansovykh ryнкov* [The New Paradigm of Financial Markets]. Moscow: Mann, 2010.

“Ukraina pereishla na novu suchasnu IT-platformu obliku tsinnykh paperiv IT-platforma DEPEND Q” [Ukraine Moves to the New Modern IT Platform for Securities Accounting IT Platform DEPEND Q]. Natsionalna komisiia z tsinnykh paperiv ta fondovoho rynku. <https://www.nssmc.gov.ua/2019/09/30/>

ukrana-pereyshla-na-novu-sutchasnu-it-platformu-obliku-tsn-nih-paperv-depend-q/
Vyshnevskiy, V. P. et al. *Smart-promyslovist v epokhu tsyvrovoi ekonomiky: perspektyvy, napriamky ta mekhanizmy rozvytku* [The Smart Industry in the Digital Economy: Perspectives, Directions and Mechanisms for Development]. Kyiv, 2018.

УДК 336.02
JEL: F65; H56

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СТРУКТУРНИХ СКЛАДОВИХ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

©2019 НЕЧИПОРЕНКО А. В., ХМАРА Л. С.

УДК 336.02
JEL: F65; H56

Нечипоренко А. В., Хмара Л. С. Тенденції розвитку структурних складових фінансової безпеки України

Метою статті є дослідження сучасних тенденцій розвитку структурних складових фінансової безпеки України в контексті сучасних трансформацій, що характеризуються певними позитивними зрушеннями, які приводять до підвищення рівня фінансової безпеки країни. Виділено складові фінансової безпеки, а саме: банківську безпеку, безпеку небанківського фінансового сектора, боргову безпеку, бюджетну безпеку, валютну та грошово-кредитну безпеку. Детально розглянуто та проаналізовано бюджетну, боргову, валютну та грошово-кредитну безпеку України. Зазначено, що спроможність держави самостійно здійснювати фінансову політику відповідно до національних інтересів лежить в основі фінансової безпеки держави й особливо загострюється в умовах глобалізаційних процесів. Оскільки процес глобалізації спричиняє подвійний вплив на розвиток фінансової системи, у статті особливо увагу зосереджено на дослідженні тенденцій складових фінансової безпеки країни на сучасному етапі розвитку. Також обґрунтовано необхідність створення нового правоохоронного органу, який реалізуватиме державну політику з питань запобігання, виявлення, припинення, розслідування та розкриття кримінальних правопорушень у сфері фінансів, тобто сприяв би усуненню системних загроз у сфері публічних фінансів. Перспективою подальших досліджень у даному напрямі з урахуванням існуючих загроз, які виникають в умовах глобалізації, а саме: корупції, нестабільності економічної політики, інфляції, є визначення таких шляхів реформування податкової системи, які приведуть до зменшення податкового тягара для товаровиробників та зменшать рівень тіньового сектора економіки.

Ключові слова: публічні фінанси, фінансова система, фінансова безпека, бюджетна безпека, боргова безпека, валютна безпека та грошово-кредитна безпека, державний борг, дефіцит.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-12-296-302>

Рис.: 3. Бібл.: 14.

Нечипоренко Аліна Володимирівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів імені Л. Л. Тарангул, Університет державної фіскальної служби України (вул. Університетська, 31, Ірпінь, 08201, Україна)

E-mail: an.0412@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2494-1465>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/G-5950-2019>

Хмара Лілія Сергіївна – магістрантка Навчально-наукового інституту фінансів, банківської справи Університету державної фіскальної служби України (вул. Університетська, 31, Ірпінь, 08201, Україна)

E-mail: lilianna_96@ukr.net

УДК 336.02
JEL: F65; H56

UDC 336.02
JEL: F65; H56

Нечипоренко А. В., Хмара Л. С. Тенденции развития структурных составляющих финансовой безопасности Украины

Целью статьи является исследование современных тенденций развития структурных составляющих финансовой безопасности Украины в контексте современных трансформаций, характеризующихся определенными положительными сдвигами, которые приводят к повышению уровня финансовой безопасности страны. Выделены составляющие финансовой безопасности, а именно: банковскую безопасность, безопасность небанковского финансового сектора, долговую безопасность, бюджетную безопасность, валютную и денежно-кредитную безопасность. Подробно рассмотрены и проанализированы бюджетная, долговая, валютная и денежно-кредитная безопасность Украины. Отмечено, что способность государства самостоятельно осуществлять финансовую политику в соответствии с национальными интересами лежит в основе финансовой безопасности государства и особенно обостряется в условиях глобализационных процессов. Поскольку процесс глобализации вызывает двойственное воздействие на развитие финансовой системы, в статье особое внимание сосредоточено на исследовании тенденций составляющих финансовой безопасности страны на современном этапе развития. Также обоснована необходимость создания нового правоохранительного органа, который будет реализовывать государственную политику по предупреждению, выявлению, пресечению, расследованию и раскрытию уголовных преступлений в сфере финансов, то есть будет способствовать устранению системных угроз в сфере публичных финансов. Перспективой даль-

Nechyporenko A. V., Khmara L. S. Tendencies in the Development of Structural Components of Ukraine's Financial Security

The article is aimed at studying the current tendencies in the development of structural components of Ukraine's financial security in the context of modern transformations characterized by certain positive developments that lead to an increase in the country's financial security. The financial security components, such as banking security, security of the non-bank financial sector, debt security, budget security, currency and money-and-credit security are allocated. The budget security, debt security, currency and money-and-credit security of Ukraine are thoroughly considered and analyzed in detail. It is noted that the ability of the State to implement financial policies on its own in accordance with national interests is at the heart of the financial security of the State and is especially exacerbated in the context of globalization processes. Since the globalization process has a dual impact on the development of the financial system, the article especially focuses on studying the tendencies of the components of the country's financial security at the current stage of development. The need to create a new law enforcement agency, which will implement the State policy on prevention, detection, suppression, investigation and disclosure of criminal crimes in the sphere of finance, i.e., help to eliminate systemic threats in the public finances sphere, is substantiated.